

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanja na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr. če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.	

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Naročuje se lahko z vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Upravništvo „Slov. Narod“.

Poljaki in Madžari.

V starodavnem kraljevem Krakovu priredili so Poljaki lepo deželno razstavo. Madžari hoteli so to priliko porabiti sebi v korist in odpravili so se čez Karpate tjakaj, da bi povodom razstave sklenili zvezo s Poljaki in si pridobili nekoliko simpatij, katerih so tako krvavo potrebni. A tega na mena neso dosegli. Dasi je bilo kakih 200 madžarskih romarjev, mej njimi tudi lepo število lepotic, s katerimi Arpadovci zalagajo pomorska in druga mesta, dasi so se čuli nekateri „eljen“ in se je svirala koračnica Rakočijeva, se sme vender o tem romanji v Krakovo trditi, da je bila „der Liebe Müh' umsonst“.

Na članek vodilnega Peštanskega lista „Pester Lloyd“, ki je prav očetovski Poljakom na srce polagal, da nikakor ni umestno, da postopajo roko v roki s Čehi in da bi bolje bilo, ko bi opustili to

družbo, vrgli se v madžarski naročaj, oglasili so se po vrsti vsi poljski listi, odločno odklanjajoč Madžarov nauke in prijateljstvo.

Tako piše „Kurjer Lwowski“ mej drugim: „Poljaki ne hrepene po vladi v Avstriji, marveč zagotoviti hočejo narodu svojemu in deželi največji razvoj. Iz tega sledi, da morajo Poljaki s svojega narodnega stališča solidarni biti s Čehi, ne pa z Madžari, katerim poslednjim je dualizem dal moč, da nemadžarske, pravo za pravo slovanske narode pritiskajo na steno. Zaradi tega morajo Poljaki na podlagi svojih liberalnih načel biti avstrijski federalisti, to je, držati se jim je starega gasla svojega: „Svobodni k svobodnim, jednaki k jednaki!“

A obrnimo medalijo. S kom naj bi Poljaki hodili, ako ne s Čehi? Kakor trdi „Pester Lloyd“, bila bi dolžnost hvaležnosti, da bi se pridružili Nemcem.

Izvestno neprijetno je, poslušati iz ust tega, ki se nazivlje našim prijateljem, ob resni uri take nasvete, katere mora vsak poznavalec poljskih razmer in poljske zgodovine zmatrati trpko ironijo. Mari „Pester Lloyd“ ne ve, da se Poljaki za nobeno svojih narodnih in gospodarskih pridobitev nemajo zahvaljevati centralističnim Nemcem, marveč da so poslednji zakrivali germanizacijo in propad dežele? Čita naj zgodovino naših konstitucijskih bojov, naše trgovine, našega prometa, naših šol in zavodov! Na kateri strani zgodovine našega trpjenja bode preiskovalec našel le jedno točko, ki bi nam nalagala hvaležnost proti sedanjim madžarskim prijateljem, proti Nemcem? Ni li pred vsakim našim uspehom trebal hudih bojov, velikih izgub? Saj so nam še le nedavno Dunajski listi dovolj jasno povedali, česa se nam je nadejati od zveze z Nemci.“

V enakem zmislu pišejo drugi poljski listi: „Przeglad“ pravi, da obrabljene fraze o reakciji, o rusofilizmu nič več ne uplivajo. Čehi, pravi na dalje, težé za istim, kakor Poljaki, to je, da bodo ravnopravni vsi narodi v Avstriji. „Gazeta Narodowa“ in „Nova Reforma“ jednako odločno odbijata vse madžarske nasvete in predloge, ter po-

udarjata potrebo in korist česko-poljske zveze, kajti Čehov pripoznane slovanske simpatije in federalistična prizadevanja Poljakom nikakor neso neljuba.

Te izjave poljskih glasil imajo baš v sedanjem trenutku podvojeno važnost. V ožigled državnemu zboru, ki se bode dne 11. oktobra otvoril, ugibal je marsikdo, kako bodo postopali Poljaki in bilo jih je mnogo, ki so mislili, da česko-poljska zveza ni posebno trdna. Iz rečenih glasov najuplivnejh poljskih listov pa se vsakdo lahko preveri, da Poljaki ostanejo današnjim zaveznikom zvesti, s katerimi hočejo tudi nadalje bojevati se pod federalistično zastavo, katere še nikdar neso tako odločno razvili, kakor baš sedaj nasproti Madžarov sirenskimi vabilom.

Poljskih listov izjave našle so odmev v vseh avstrijskih časopisih, osobito pa v nemško-židovskih, ki so vsi neprijetno presenečeni, da se jim ne izpolni še tako hitro vroča želja, da bi preko razvalin česko-poljskega prijateljstva posijalo solnce pred — nemška vrata.

Fundamentalna zmeta notranje avstrijske politike.

(Konec.)

Člen XIX. dokazuje splošno zahtevo že po tem, da je prištet drugim osnovnim členom; nobeno ugovarjanje tu nič ne pomaga. Nemci sami so člen iz prepričanja pristeli glavnim ustavnim resnicam ali postulatom, in poznejša, kakor sofistika sedanje dobe, v sedanji borbi te resnice nič ne zmanjša in ne more zmanjšati.

Kakor daje na pr. člen XIV. popolno svobodo v veri in svobodi vesti, kakor je v členu XV. zagotovljeno, da se sme gibati prosto in samostojno vsaka postavno pripoznana cerkev; ravno tako je zagotovljena vsaka narodnost, vsak jezik različnih narodnostij po čl. XIX. Kakor ne nasprotuje nihče svobodi v veroizpovedanji, svobodi samostojnega cerkvenega gibanja, ravno tako so se nadejali pojedini narodi ob osnovi ustave, da jim ne bo nihče kratil narodnih in jezikovnih pravic. Nemcem na čast, ki se neso obotavljali spraviti v ustavo člena XIX., verujemo, da so imeli takrat odkritosrčno

LISTEK.

Sopernikà.

Obraz s Slovaškega. — Češki spisala Gabrijela Preissová. (Dalje.)

Joška Hanáček, novopečeni logar, ki je navzdor temu, da se je pomeščanil zahajal mej vaško mladino, nagovoril je Kristino:

„Čemu ne greste h godbi? Saj gotovo vaš ljubček na Avstrijskem dobro z Nemkami poplešuje!“

„No, kaj se hoče . . .“ dejala je Kristina s prisiljenim usmevom, kajti te besede so ji mrzile, vender ne pojdem brez njega nikamer . . .“

V tem odprle so se župnijske dveri, duhovni gospod je izstopil. Kristina, Aneša in Jenůfa prišle so v cerkvi v jedno vrsto k Marijinemu oltarju. Najmirnejša in zato najpobožnejša je bila videti Aneša. Poslušala je pozorno propoved, potem pa je ponižno molila, da bi jej Mati Božja dodelila miren, srečen zakon. Kristina je molila le trenutoma želeč najbolj ljubčkove zvestobe in ljubezni. Razkladala si je nehoté v mislih Hanáčkovo opomnjo, a ko nečeno jo je razumno odgnala. Čemu bi se v vo-

jaštvu, ki je itak dovolj neznosno, malo ne razvedril? Saj se vender nje malo spomina, to dokazuje njegova pisma. In na sliki, koju jej je poslal, videti je tudi v vojaški obleki jednako odkritosrčen, zvest — in poleg tega tudi nekoliko hrepeneč. Zdaj je že dospela do pokojne pobožnosti.

Jenůfa pa bila je morda izmej vseh prisotnih najraztresenejša. Mej propovedjo je še pazila, potem pa, ko jej ni bilo treba več poslušati, objele so jo posvetne misli. Videla je v duhu Tonka, kako je zunaj molčé stal in ravno nasproti bila mu je Aneša; da se drug drugemu ne izogneta? — Libor gledal je le Maryšo, dal jej je kitico — kje sta neki zdaj? Previdno se je ozrla. Maryšo s sestro zapazila je v kotu pri kropilnem kamenu, — njega tam v bližini mej možkimi pri svetem Vendelinu ni bilo. Potem obrnila je oči navzgor proti malemu koru, kjer so bivali starejši mladeniči. Stal je na kraji opit ob ograjo naslonjen in ravno se je ozrl na njo.

Jenůfa je brzo povescila glavo; čutila je, da je zardela, razveselila se, skoro se mu nasmejala. In sedaj jela je, kakor bi jo bil kdo opomnil, ponavljati na pamet molitvice nevedoč, da je trikrat zapored ponovila „Češčena si Marija“, a v „Angel Gabrijel . . .“ prišla ni z mesta.

Skozi gosto steklo, barvano okno prodrlo je solnce, in migljajoč žarek razprostrl se je v širokem traku po cerkvi, pri oltarji zvenél je zvonček, kadilovi dim dvigal se je navzgor in v ozadji igrale orglje pesen „Hvali jezik vseomogočnost“, katero je znala Jenůfa dobro na pamet. Vse bilo je tako krasno, človeka tešeče in povzdigujoče, da Jenůfino dušo prisililo, da časti in prosi Boga tudi brez besed.

Ko je izstopila iz cerkve vedno še osolnčena in ginjena, čakala je tolpica znanih mladeničev že doli pri stolbi. Zdelo se jej je, da ondi stoji Libor, Tonek in Laca — a izmuznila se jim je neopažena kakor jegulja hiteč domov.

Razven Liborja in Tonka pridružil se je vsak mladenič kakemu dekletu; onadva zaostala sta zadaj.

Tonek izvlekel je pod cerkvijo iz žepa smodko ter so prižgal.

„Ali nemaš še jedne smodke?“ rekel je Libor suho svojemu sicer najljubšemu tovarišu.

„Imam, a le dvakrajcarsko — to-le je kuba —“ in zamišljeno z nekako besnostjo puhnil je prvi oblak dima.

„Naj bo —“ deje Libor, „daj mi jo!“

voljo, ne dotikati se drugih narodnostij in jezikov nemškemu narodu na korist. Dosledno bi morali jednako ugodno misliti o Madžarih, ki se toliko širokoustijo s svobodoljubnostjo.

Verovati nam je nadalje, da ko bi se bila jednakopravnost izvršila takoj, ko se je potrdila ustava, da bi pozneje ne bili jemali niti skušali jemati iste jednakopravnosti.

Kaj je torej vzrok, da se ni izvršila obče priznana zahteva glede na narodnosti takej ob začetku?

Glavni vzrok tiči v tem, da so narodi preveč zapuili sami drug drugemu; menili so zlasti Slovani, da naidušenje za pravo svobodo bo trajalo večno tudi mej Nemci in Madžari.

Vsled tega se neso potrudili, skrbeti zato, kako, v kakih oblikah bi se najbolje zagotovila jednakopravnost. Zavedle so pojedine narode najbolj deželne oblike. Menili so, da deželni zbori so dovolj ugodni ustrezati ravno jednakopravnosti tudi v narodnostnem oziru.

K temu se je pridružila kmalu še sebičnost pojedinih voditeljev, ki so začeli hvaliti deželno obliko iz skrivnih namenov. Tako je znano, da so Poljaki začeli krhati narodno samoupravo, katero je bil že Bach podelil enakomerno gailškim Rusom, kakor Poljakom. Nemci pa so takoj sprevideli, da tudi njim je na korist deželne samouprava.

Tako pa so se narodi zaslepili, in vlade same so pozabile na prvotni pomen čl. XIX.

Poslednjič je bilo zmešano vse skupaj glede na ta člen, in je zmedeno do današnjega dne. Zmota traja nadalje, ker je posegla sebičnost vmes.

Nekateri narodi se hočejo okoristiti potom deželne samouprave proti pomenu čl. XIX, in vlade same si ne vedo pomagati iz obče zmešnjave, katero povečuje židovski, v židovskih listih naloženi in na svoj dobiček delujoči kapital.

Iz vsega tega je pa razvidno, da so nastali narodnostni boji najprej iz zmote, potem iz sebičnih interesov, to pa zato, ker neso od začetka ustvarili ali našli primernih organov ali oblik, v katerih bi varovali pojedini narodi svoj jezik, svojo narodnost.

Ko bi priznane cerkve ne bile že imele svoje organizacije v Avstriji ob dobi dane ustave, in ko bi bila ugodna doba za verske borbe, godilo bi se bilo pojedinim cerkvam kaj enakega, kakor se godi dejanski zdaj različnim posebnim slovanskim narodnostim.

Ko bi bili imeli narodi primerne organe, ali ko bi jih bili takoj ustvarili z ustavo vred, bi ne bila imela sebičnost nemška, madžarska in laška prostora in prilike, da bi se okoriščevala na škodo drugih narodnostij, drugih jezikov.

Iz tega pa neizogibno sledi, da je treba pojedinim narodnostim drugega varstva, nego ga dajejo deželni zbori.

Deželna samouprava samo vzdržuje in povečuje narodnostni boj v Avstriji in analogno in pred vsem deluje tudi duvalizem.

Vlade in narodi so pozabili, česa je pred vsem treba; vlade so pozabile, kaj je njih dolžnost in narodi so se spravili na napačno polje narodnostnega boja.

Kar je v ustavi zagotovljenega, za to ne bi bilo treba boja, in še več, kar se samo ob sebi uma, to ne potrebuje v prav civilizovanih državah posebnih naporov, da bi se še le priborilo.

Narodnostni boj ne spada v parlamentarno življenje; narodnost z jezikom je za vselej zagotovljena, in o tem bi ne moglo biti več prepira. Z narodnostnim bojem se prinaša v parlament nekaj, kar bi imelo biti dovršeno in izvršeno jedenkrat za vselej. Pred parlament spadajo razprave v narodnosti ravno tako malo, kakor na pr. člen, da se ne da rušiti, lomiti tajnost pisem. Jedno in drugo je zagotovljeno v ustavnih glavnih zakonih.

Parlamentarizem in z njim narodnostno življenje mora hirati, dokler se narodnostni boji ne odstranijo. Da se je narodom bojevati za izvršenje člena XIX. po državnih in deželnih zborih, je v avstrijskem konstitucionalnem življenju fundamentalna napaka, je neka izrednost, ki bi se ne bila smela dopustiti nikdar, že pri začetku ne.

Proč torej iz parlamenta z bojem za narodnost in jezik! Zato pa je potreba neizogibna osnova onih organov, ki naravno utegne varovati „naravno dane organizme“, da z dr. Riegerjem govorimo. Ti naravno dani organizmi pa neso dežele, ampak so narodi, in tem narodom dajte nemudoma po posebnih organih narodno samoupravo, pa odstranite ob jednom tu dovolj pojasa njeno fundamentalno zmoto avstrijske notranje politike!

Yporej.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 28. septembra.

Jutri se slovesno s prestolnim govorom otvori ogerski državni zbor. Potem se bode pa predložil v kratkem budget. Razni listi so nedavno še trdili, da so se ogerske finance že znatno zboljšale, sedaj pa že priznavajo, da bode drugo leto zopet ogerska vlada morala 45 milijonov goldinarjev vzeti na posodo. Ogerska država bode še nadalje lezla v dolgove. Vsa vladna prizadevanja, zboljšati finančne razmere, ostala bodo brezuspešna.

Vnanje države.

V Pariških političnih krogih so preverjeni, kakor se piše „Pol. Corr.“, da bodo vlasti **Bolgarijo** za nekaj časa prepustile samo sebi. Turčija najbrž ne bode z vojaško silo posegla vmes ter vsaj do pomladi bodo tudi Rusi mirno gledali in čakali, da ruska stranka sama v Bolgariji napravi kak prevrat. Po drugih poročilih se pa vlasti pogajajo, da bi se v Bolgarijo poslala mejnarodna komisija, katera bi odpravila Koburžana, odstavila sedanjo vlado, razpisala nove volitve za veliko sebranje, ki bi volilo kneza. Volitve bi se pa ne smeli udeležiti Vzhodnorumelijci.

Rusko finančno ministerstvo hoče obdačiti surovi petrolej, ki se dobiva na Kavkazu. Od vsakega puda dobljenega petroleja bode 6 kopejk davka. Če tudi ta davek ni velik, vendar bode precej do našal državi, ker se dobiva velika množina petroleja.

Da je **nemški** vojak streljal na dva **Franceze** ob meji in jednega ranil, drugega pa ubil, je vzbudilo veliko nevoljo v Parizu. Ta stvar se bode pa najbrž v kratkem mirno poravnala ter se Nemčija najbrž ne bode bravila dati zadoščenja. Ranjenemu častniku morali so nogo odrezati.

Anglija je res prevzela posredovanje mej **Italijo** in **Abesinijo** vendar v Rimu nima dosti

upanja, da bi se mirno pobotali z Abesinijo. Njeguš sicer obeta prijateljstvo Italiji, ali vendar še neče določno izreči, da se bode oziral na italijanske interese ob Rudečem morji. Če se ne bode doseglo do novembra nikako sporazumljenje, začeli bodo Italijani vojno, ki bode jako težavna tako daleč od domovine v tako vročih krajih. Kako težko je vojevanje v teh krajih, so skusili Angleži v Sudanu, ko so se morali sramotno umakniti.

Pred nekaterimi dnevi so listi poročali, da so Perzi zopet ujeli **afganskega** pretendenta Eyuba hana. Ta vest se pa dosedaj ni potrdila in je najbrž izmišljena. Po nekem poročilu se je emirov general Abdula han Birjand izneveril svojemu vladarju in z 2000 vojakov odinil proti Kaijaimanilu, kjer se bode pridružil Eyub hanu. Po vsem Afganistanu je sedaj brezvladje, in Eyub han bode imel dovolj dela, da napravi red, če kedaj pride na krmilo. Razni rodovi sovražijo se močno tudi mej seboj.

Francija in Anglija sta se sporazumeli popolnem zastran nevtiralitete **Sueškega prekopu**. S tem pa ta stvar še ni urejena, pritrđiti morajo še Turčija in druge velevalisti. Turčiji pogodba, ki sta jo sklenili Anglija in Francija nikakor prav ne ugaja, ker se prav ne ujema z njenimi vrhovnimi pravicami v Egiptu. Da bi pa Porta kaj ugovarjala pa vzlic temu ni pričakovati. Preveč je zavisna v denarnem oziru od Anglije in njene vrhovne pravice v Egiptu pa tudi nima posebnih praktične veljave, ker so dosedaj ostale le na papirji in se nobena velevalist zanje dosti brigala ni. V Peterburgu s pogodbo neso zadovoljni iz raznih političnih vzrokov. Dosedaj se je ta stvar vselej lahko porabila proti Angliji, če jej je v Evropi ali v Aziji delala kake ovire. Če bode pa končno uravnana, bode ruska diplomacija zgubila dobro o: ožje. Vender se dvomi, da bi Rusija pogodbi dosti ugovarjala, kajti preveč bi se zamerila potem v Parizu. Če bi pa Francija začela delati proti Rusiji, bi se tudi Nemčija toliko ne poganjala za naklonjenost severnega sosedu in Rusija bi bila v bolgarskem vprašanji osamljena. Nemčija in Avstrija pa nemata toliko interesov ob Sueškem prekopu, da bi pogodbi kaj ugovarjali. Njima je še ugodno, da se ta stvar reši, da bode diplomacija imela vsaj jedno skrb manj.

Dopisi.

Iz Rudolfovega 26. sept. [Izv. dop.] Gledališki diletantje naše čitalnice so se vendar prebudili. Kar čez noč iznenadili so nas včeraj 25. t. m. z dvema igrama: „Oče so rekli, da le!“ in „Garibaldi“. In reči moramo, da tako še nismo bili zadovoljni z igralci. Videlo se je, kako vsestransko si je ustvaril vsak igralec svojo ulogo in pri vsem tem podal se nam je, kar se pri diletantih tako težko doseže, dovršen ensemble. V dobrih rokah bile so osobito ženske uloge. Živahno brdka hišina Jerica, gđ. H. S., neznosno prepirljiva Doroteja, gđ. T. P., skromno ljubeznjiva Liza, gđ. P. K., in naposled ta prenapeta starikava punica Avrora, gđ. C. R.; vse so nam ugajale.

V drugi igri hvaliti nam je sicer že znanko iz prejšnjih iger gospo Leh. Da so se tudi moški igralci trudili; da neso zaostajali, je umevno. Hvalo moramo tudi izreči gospodičinama E., ki ste nas v pávzah zabavali z izborna igro na klavirji.

Živahnost postala je tolika, da se nismo mogli ločiti iz prijetne čitalniške dvorane. Kaj je bilo laglje, kakor razmakniti sedeže, ter improvizovati prijeten plesni venček, kjer je pri sami kadrilji plesalo 26. parov.

Čitalnica mora zadovoljna biti s tem uspehom.

Tonek izvlekel je iz žepa zmečkano kratko smodko ter jo ponudil tovarišu.

„Prižgi!“ rekel je moleč mu usta z gorečo smodko.

Ko sta se tesno drug drugemu približala, pogledal je Tonek na Liborjeve obrvi. Bilo so zrastene, goste in svetle kakor razprostrti temni peruti. Pod njimi sklepala so se veka obrobjena z dolgimi, upognjenimi vejicami. Ko ga je Libor zopet pogledal navzgor, zapazil je Tonek temnosivi na videz črni zenici. Pogled na bil je svež, prijeten in je Tonka nekoliko užalostil.

Šla sta kakih deset korakov molče.

„Ali je vroče!“ dejal je Libor in porinil klobuk na tilnik. „Mislim, da bo popoldne nevihta...“

Tonek ozrl se je ravnodušno proti nebu prevlečenemu z drobnimi oblaki in na to hitro premeril obraz in vso postavo tovarišev. Pri tem prišlo mu je na misel: „Gotovo godí vsem ženskam —“ a glasno je rekel:

„Škoda, če bi se današnji dan pokazil...“

„Kaj boš delal popoldne?“ vprašal je Libor na videz ravnodušno.

„Nič — no, ne vem še — morda pojdem kam za dekleti.“

„Libor je zatrepetal. „Kam?“ vprašal je polagoma, dasi je dobro vedel odgovor.

„Makari k Honejskim — ali k Louckim —“ vzdihnil je na polu, kakor bi se slučajno spomnil.

Nastal je za trenotek molk. Potem izpregovoril je zopet Tonek:

„Saj je tudi tebe Jenüfa povabila, naj pride tudi vaša Kristina...“

„In zato naj lažim za njo?“ — odgovoril je Libor jezno naglašujoč.

Tonek zamežikal je živo in hoteč se v trenutku, ko je bilo to najnemožnejše, z Liborjem družiti, izpregovoril:

„Kaj pa — a vendar, kam bi šla?...“

Libor je molčal.

„Jenüfa se tako za nikogar od naju ne briga —“ govoril je zopet Tonek mirno kakor sam s seboj, „menda cerkvenikovega Laco rada vidi...“

„Možna stvar —“ odgovoril je Libor nepazno in niti na mislih mu ni bilo, da bi bil ljubosumen na kočarja.

Tonek je dobival pogum, da izve resnico.

„Ta-le Maryša Dochova se mi zdi skoro še ljubeznivejša kakor Jenüfa —“ reče premišljeno, zarudevaje se nad lažjo.

„Postavnejša je in prav nič ni ogorela. Tisto šilenje Jenüfino — se ne opazi —“ pristavil je brzo se spomnivši, kako je Libor takoj prvi dan, ko je upoznal Jenüfo, proti Tonku se izjavil, da se oči pri njej najlepše, — prav za prav pa je hotel omeniti hibe.

Libor meril ga je zvedavo od strani in spoznavši slepenje stisnil ustni.

„Zadnjič sem čul —“ izvilo se mu je nehoté s slabo prikrito mrzkostjo, „da si pustil Anešo radi nje — radi Jenüfe.“

„Hm, to je govoričenje; mati je to pokazila, ker je bila Aneša proti njej kot še neomoženki nespoštljiva. A z Jenüfo — no, ti si odkritosrčen tovariš, to je res...“

Libor je stisnil z nova ustni in jezno ugriznil v smodko. Levico, s katero jo je držal, se je tresla. Še jedenkrat zavrtil je smodko v ustih, potem pa jo je zagnal daleč od sebe.

„Čemu mečeš smodke proč? vprašal je Tonek pomirujoče, „morda-li radi tega, ker je od mene?“

„Ne!“ odgovoril je Libor kratko, „temveč, ker je tako dobra, kakor si ti...“

Na te besede stopil je Tonek naglo naprej.

Če le hoče, privabi vse kroge v svoje prostore. Mi želimo, da bi se to pogosto godilo; le tako bi se doseglo, da ne bi naši zabaveželjni someščani iz same dolgočasnosti drli k neslanim nemškim igram, s katerimi nas je že in nas bode morebiti kmalu zopet pasla, kakošna privandrana „Theatergesellschaft“. Torej zopet in zopet!

Iz Črnomlja 26. septembra. [Izv. dop.] Dne 15. septembra imeli smo pri nas birmo. Milostljivi knezoškof pripeljal se je v naše s cesarskimi in narodnimi zastavami okrašeno mestice ob 1/2 9. uri zjutraj. Pod okusno napravljenim slavlom kom pozdravil ga je mestni župan Fran Šušteršič in mestni svetovalci. Videlo se je, da je razveselil knezoškofa vsprejem, za katerega se je mestnemu zastopu zahvalil. Kakšen utis pa je napravila na milostljivega knezoškofa naša, zunaj še dosti čedna, a znotraj zelo zapuščena cerkev, ne vemo. Ogledal si je baje vsako stvar jako natančno. Po dokončanem duhovnem opraviilu v cerkvi, poklonilo se je milostljivemu knezoškofu mestno učiteljstvo in mestni zastop. Gospod c. kr. okrajni glavar Ferdinand marki de Gozani predstavil je obe korporaciji. Pri tej priliki podaril je milostljivi knezoškof in izročil županu 50 gld. za popravo cerkve sv. Duha. — Hvala mu!

Po obedu, h kateremu so bili povabljeni tudi nekateri gosp. uradniki, odpeljal se je knezoškof na Vinico. Zakaj ni prenočil rajši v našem mestecu, o tem se mnogo ugiblje; pravi uzrok nam vendar ni znan. Mislimo si pa tudi mi svoje.

Domače stvari.

— (V Kranji) otvoril se je zasobni prvi gimnazijski razred, katerega obiskuje 14 učencev, vsi sinovi premožnih roditeljev, iz česar se dá sklepati, da je Gaučeva naredba in izgovor zaradi duševnega proletarijata neosnovana fraza, kakeršnih smo pa, žal, v Avstriji že vajeni.

-- (Eldorado za časnikarje.) Piše se nam: S tem naslovom ste posebe dokazali srečni položaj Beljaškega lista „Deutsche Allg. Ztg.“ V resnici se mora temu listu dobro goditi. Ko sem hodil letos preko Rabelna, mi je v tamošnji gostilni po naključju prišel tudi ta list prvokrat v roke. V 51. št. od 24. jul. ima na vrsti „X. politično pismo.“ V tem pismu je brati mej drugim: „V Dunajskem rotovži so priredili pred kratkim Lienbergovo slovesnost (Lienberg war ein verdienstvoller Bürgermeister, der [Bog varuj, da bi pozabil naslednji priimek!] deutschen Stadt Wien), katere slovesnosti se je udeležil s spremstvom avstrijski cesarjevič. Poslednja vspešna točka moškega pevskega društva bila je pesen „das deutsche Lied“, ki pa se ni odpela zastran tega, ker je cesarjevič s spremstvom odšel (nepričakovano) naglo. Netaktnost obersthofmajstra grofa Bombelles-a, kateremu je, kakor vsakemu fevdalcu beseda „nemška“ zoperna (verhasst), je menda prouzročila to razžaljenje avstrijskih Nemcev. Od tega časa je „das deutsche Lied“ postala še le prava kljubovalna pesem (Trutzlied) Nemcev v Avstriji in je dobila stigmatizujoči pomen.“ Iz te sestave je pač jasno, komu ukljubujejo te vrste Nemci z „deutsches Lied“, in vendar list ni

„Pazi svojih ust!“ zmrmljal je bolj za se a s pogledom polnim sovraštva.

Mračni plameneči Libor ostal je že zadej, in tako sta se razšla.

Takoj po obedu umil se je Tonek, namastil si z dišečim oljem lase in skrbno se počesal. Na to jel se je napravljati v prazniško obleko.

„Kam pa?“ obstal je poleg njega otec, vedoč, da ne gre k popoldanskemu blagoslovu.

Tonek odgovoril je jednako kratko: „Nikamer!“ a nasmejale se je pri tem, da ja otec razumel, da kani kako prijetno pot.

„Jaz bi rad vedel,“ ponovil je resno gospodar, „kam pojdeš? Tu položiš žlico od ust ter se greš opravljat na potepanje. Kdo bo mestu tebe nadzoroval v hlevu, — ali te imam le za sprehode — kaj?“

„Saj bom pogledal...“

„Seveda, poprej se moraš zato napravati, da bi ti živina rekala gospod in da bi...“

Tonek bil je že hitro skozi vrata, hiteč izpolniti očtivo povelje. Gospodinja iskala je s štirinajstletno Veruno nekaj v skrinji, a jedva so se za Tonkom zaprli duri, opomnila je dovtipna, živa deklica:

bil zasežen! Pač utegneta zavidati, g. urednik, take liste!

— (Odlikovanje.) Gosp. Ambrožič, znani čebelar v Mojstrani, dobil je na čebelni razstavi v Stuttgartu prvo darilo, srebrno virtemberško svetinjo.

— (Premeščen) je g. Senekovič, zemljišni knjigovodja na Ptui, k c. kr. okrajni sodnji v Maribor.

— (Kot zastopniki učiteljstva v okrajne šolske svete) bili so izvoljeni gg. Josip Barle, ravnatelj v Slovenjem Gradci, za slovenjegraški, Martin Pristernik za marnberški, Gospar Hrovat za šoštanjski, Blaž Kropaj za laški, Fran Böheim za kozijanski, Janez Ornik za breški, Gran Jamšek za sevnjski, Matija Šumer za šmarski, Miha Teran za konjiški šolski okraj.

— (Vabilo na občni zbor „Narodne šole“) društva v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu, ki bode dne 5. oktobra 1887. l. ob 6. uri zvečer s sledečim sporedom: 1. Ogovor prvomestnikov. 2. Poročilo o odborovem delovanju v XV. društvenem letu. 3. Pokladanje društvenega računa in imenovanje pregledovalcev računov za l. 1887/8. 4. Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor sam.) 5. Nasveti.

— („Popotnik. List za šolo in dom“) prinaša v svoji 18. št. sledečo vsebino: Razne misli o vzgoji, pouku in učiteljstvu. (Druga serija.) Piše Armin Gradišnik. 2. — Marka Fabija Kvintilijana govorniški pouk. Iz latinskega preložil prof. Fr. Brežnik. (Dalje.) — O glubonemih. (Dalje.) — Lep zgled. Praktična obravnava tega branja v drugem berilu, št. 149. spisal Anton Godec. — Slovniški pogovori. Piše prof. J. P— a v Ljubljani. (Dalje.) — Dopisi. — Novice in razne stvari.

— (Vreme.) Po dolgi vrsti krasnih jesenskih dni začelo je včeraj popoldne deževati in deževalo je tudi danes nekoliko. Vzduh se je zelo ohladil, vrhunci Kamniških planin so s snegom pobeljeni.

— (Na vseučilišči v Zagrebu) bilo je v preteklem semestru 263 rednih, 18 izrednih slušateljev, 15 farmacevtov, vkupe 359 slušateljev. Mej temi jih je bilo na bogoslovskem oddelku 91, juristov 203, na filozofskem oddelku 30 rednih, 20 izrednih slušateljev.

— („Živila Hrvatska“) znana pesen, ki so jo tamburaši v Ljubljano zanesli, je na Hrvatskem sedaj prepovedana. Gosp. Burgstaller, posestnik graščine Hruškovec, postregel je po končani košnji svojim delavcem z vinom. V svojej dobri volji začeli so delavci popevati in peli mej drugi tudi pesen „Živila Hrvatska.“ Vsled ovadbe bili so delavci obsojeni po 5 do 10 dni v zapor, dve deklini iz boljnih hiš, ki sta poslušali in se smejali, vsaka na 5 dni, graščak Burgstaller sam pa na 14 dni. Vrh tega se je slednjemu zagrozilo, da ga bodo, ko bi se kaj tacega ponavljalo, uvrstili mej „sumne“, da potem od 8. ure zvečer do 4. ure zjutraj ne bode smel iz svojega stanovanja, sicer ga bodo prijeli žandarmi in odveli v občinski zapor. To strogo postopanje proti g. Burgstallerju izvira

„Skriva, kakor bi nihče ne vedel, da pojde k Louckim za Jenoufo —“

Gospodar ozrl se je na hčer a ni se hotel prepirati ž njo radi drzne opomnje. Zakrožil je zadovoljno ustni in se obrnil k ženi z vprašanjem: „Kaj, ali skupaj hodita?“

„On se nam ne bo izpovedal...“ menila je ona z mirnim smehljajem.

„Pred veliko mašo“ — razkladala je nepozvana Veruna, — „hodila sta skupaj pred cerkvijo, vs čas sta si nekaj pripovedovala, in Tonek prijel jo je za roko...“

„Za take reči se nimaš brigati,“ izpregovorila je s prisiljeno jezo mati, „ti glej le na svojo mašno knjigo, na svete podobe in obleko.“

V tem povrnil se je Tonek.

„Ali je napojeno?“ vprašal je otec.

Mladenč prikimal je z glavo. Umil si je znova roki, oblekel zelenkasto suknjo in stopivši pred zrcalo, jel si je podvezavati ruto za vrat. Pri tem opazil je, da se mu nos od znoja sveti. Šel je, da si ga otne z brizačo razprostrto nad ognjiščem, a ko se je zopet vrnil k zrcalu, zdel se mu je nos še vedno svetel. To ni bilo lepo. Poleg tega opazil je mladec, da ima zgubano čelo in razpokano kožo. To ga je mrzilo.

(Dalje prih.)

iz tega, ker je pospeševal izvolitev dr. Derenčina in se s tem gotovim krogom zameril.

— (Šesta javna dobrodelna tombola) bode v nedeljo 2. oktobra 1887. s prijaznim sodelovanjem vojaške godbe c. kr. 17. pešpolka baron Kuhn. Godba začne svirati ob 2. uri popoldne. — Začetek tombole ob 3. uri popoldne na Kongresnem trgu v Ljubljani. Na korist zaklada cesarice Elizabete otročje bolnice in I. Ljubljanskega društva v podporo in oskrbljevanje bolnih in onemoglih družtenikov. Dobitki so naslednji: 1. pet tern po 5 gld. v srebru 25 gld., 2. štiri kvaterne po 10 gld. v srebru 40 gld., 3. tri kvinterne po 20 gld. v srebru 60 gld., 4. I. tombola v srebru in zlatu lepo okrašena 100 gld., 5. II. tombola v srebru in zlatu lepo okrašena 50 gld. skupaj 275 gld. Vsi dobitki so lepo okrašeni. Tablice se prodajajo v knjigotržnici g. pl. Kleinmayer-ja in Bamberg (na kongresnem trgu), v prodajalnici g. K. Karinger-ja (na mestnem trgu), v prodajalnici papirja g. K. S. Till-a (v špitalski ulici), v špecerijskih prodajalnicah g. J. Schlaffer-ja na Št. Jakobskem trgu, g. J. Rüger-ja na oglu mosta šentpeterske vojašnice, v prodajalnici železnine g. Albin Achtschin-a v gledaliških ulicah, kakor tudi po vseh loterijskih uradih in trafikah. V nedeljo 2. oktobra se pa dobivajo tablice od 9. ure zjutraj do 3. ure popoldne tudi pri ôdru na kongresnem trgu. Tablica velja 20 kr. Ako bi bilo vreme neugodno, preloži se tombola na drugo nedeljo ob lepem vremenu, in tablice imajo tudi potem svojo popolno veljavo.

— (Pri sv. Juriji na Ščavnici) se je dne 25. t. m. ustanovilo slovensko bralno društvo, katero si je v obče znanega korenjaka g. Jarneja Košarja za predsednika izvolilo. Društva šteje do sedaj 54 domačih udov. Jurjevčanje pogumno naprej in držite se pregovora: „Narod, kateri ne čita, boljše prihodnosti pričakovati ne more.“ Drukokrat o tem društvu kaj več.

— (Novi pošti) pričnete s 1. dnem oktobra v Leskovci pri Krškem in v Šent Petru pri Rudolfovem.

— (Prodaja plemenske goved.) Izvirne belanske bike, nakupljene z državno podporo, prodajala bode c. kr. kmetijska družba, kakor smo že zadnjič omenili, v soboto 8. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Kranji na dvorišči gostilne „pri Žumru“. Goved se bode prodajala na dražbi pod sledečimi pogoji: 1. Goved se postavi na dražbo za polovico cene in se je onemu proda, ki največ za-njo ponudi. 2. Kdor goved kupi, jo mora precej plačati. 3. Kupec se zaveže z zaveznim pismom, da vzame kupljeno goved precej v svoje varstvo, ker c. kr. kmetijska družba potem nobene odgovornosti ne prevzame več.

— (Program delitve premij za govejo živino), ki bode na Bohinjski Bistrici v torek 18. oktobra, t. j. na sv. Lukeža dan. Slavno c. kr. ministerstvo kmetijstva in slavni deželni zbor kranjski sta na predlog c. kr. kmetijske družbe kranjske blagovolila dovoliti, da se na Bohinjski Bistrici za Radovljiški okraj napravi delitev premij za govejo živino, in sta v ta namen dovolila potrebni denar. Cilj in konec tej razstavi in delitvi premij je: a) Da se živinorejci tega okraja s primerjanjem goved različnih krajev spodbudijo v napredek živinoreje in o njem poučijo; b) da se razvidi uspeh, ki se je vzlasti s pripomočjo državne podpore dosihmal dosegel pri reji naše domače goveje živine. 1. Pravice do premij na Bohinjski Bistrici imajo vsi živinorejci okraja Radovljiskega. 2. Do 9. ure dopoldne mora vsa živina na mestu razstave biti, in sicer posebej junci in posebej telice in posebej krave na ograjah privezane. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali dekle, ki živini streže. 3. Živina, katera hoče premije deležna postati, mora najmenj že pol leta lastnina tistega gospodarja biti, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s spričalom svojega županstva. 4. Može, kateri bodo sodili premiranje živine, se izberó po dotičnem predpisniku c. kr. ministerstva kmetijstva in se morajo ravnati po propisih za to določenih. 5. Kdor je premijo dobil, se mora s posebnim pismom zavezati, da bode spolnil vse, kar imenovani ministerski predpisnik veleva, ter da bode premirano goved najmenj jedno leto za pleme obdržal. 6. V razstavo se pripuščajo: junci (biki), ki so 1/2 do 3 leta stari, breje telice, ki so najmenj 2 leti stare, molzne krave, ki so imele jedno, dvoje, tri, štiri ali k večjemu 5 telet. Goved sme biti izvirnega Marijadvorskega, Muri-

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.